

Lausunto

20.2.2018

Maa- ja metsätalousministeriö

kirjaamo@mmm.fi

Viitaten lausuntopyyntöönne 21.12.2017

Tietosuojavaltuutetun lausunto

Olette pyytäneet tietosuojavaltuutetun lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Kiitän mahdollisuudesta lausua asiassa.

1. Tietosuoja-asetuksesta ja perustuslakivaliokunnan käytännöstä

Henkilötietojen käsittelyä koskeva lainsäädäntökehikko on muuttumassa ja tällä hetkellä on menossa siirtymäaika yleisen tietosuoja-asetuksen osalta, jota ryhdytään soveltamaan 25.5.2018 alkaen. Näin ollen kaikessa lainsäädäntötoiminnassa on jo nyt huomioitava yleisestä tietosuoja-asetuksesta tulevat reunaehdot kansalliselle lainsäädännölle. Kansallinen lainsäädäntö on mahdollista vain niiltä osin, kuin se asetuksessa nimenomaisesti sallitaan ja niiltä osin, kuin esitetyt säännökset ovat välttämättömiä yleisen tietosuoja-asetuksen säännösten täydentämiseksi.

Esitystä on tarkasteltava myös perusoikeusnäkökulmasta. Euroopan unionin perusoikeuskirjan rinnalla on huomioitava kansallinen perustuslaki ja perustuslakiavaliokunnan sekä hallintovaliokunnan lausuntokäytäntö. Perustuslain 10 §:n 1 momentti sisältää lainsäädäntötoimeksiannon, jonka mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Sääntelyn on oltava täsmällistä sekä tarkkarajaista. Henkilötietojen suojan kansallisen perusoikeussuojan tulkinnasta suhteessa EU:n tietosuoja-asetukseen perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan PeVL 38/2016 vp seuraavaa: ”Valiokunnan käsityksen mukaan estettä ei ole sille, että henkilötietojen suojaan liittyvät sääntelyn kattavuuden sekä täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset voidaan joiltain osin täyttää myös asianmukaisesti laaditulla yleisellä Euroopan unionin asetuksella tai kansalliseen oikeuteen sisältyvällä yleislailla”.

Perustuslakivaliokunta on käytännössään pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina ainakin rekisteröinnin tavoitetta, rekisteröitävien henkilötietojen sisältöä, niiden sallittuja käyttötarkoituksia mukaan luettuna tietojen luovutettavuus sekä tietojen säilytysaika henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturvaa. Näiden seikkojen sääntelyn lain tasolla tulee samalla olla myös kattavaa ja yksityiskohtaista. Nämä näkökohdat soveltuvat henkilötietojen käytön sääntelyyn laajemminkin.

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 800	Ratapihantie 9	029 56 66700	tietosuoja@om.fi
00521 Helsinki	6. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00–11:00 & 13:00–15:00	pe 9:00–11:00

Komissio on asetuksen täytäntöönpanoa koskevan työn yhteydessä toistuvasti painottanut, että kansallista liikkumavaraa tulee käyttää hyvin rajatusti. Tietosuoja-asetuksen määritelmiä ei saa määritellä uudelleen ja suoraa toistamista tulee välttää. Viittaukset asetukseen ovat kuitenkin mahdollisia. Kaikessa kansallisessa lainsäädännössä on huomioitava asetusinstrumentin tarkoitus eli se, että asetusta tulee soveltaa yhdenmukaisesti jäsenvaltioissa. Kansallinen asetusta tarkentava lainsäädäntö voi vaarantaa tämän keskeisen tarkoituksen. On myös otettava huomioon, että tietosuoja-asetus ei ole minimidirektiivi.

2. Ehdotetun lain sisällöstä

Henkilötietojen käsittelyn näkökulmasta kiinnitin huomiota kolmeen seikkaan. Kaikki toimistomme kommentit koskevat ehdotettua lakia eläinten hyvinvoinnista.

A. 27 § Löytöeläimet

Ehdotetun lain 27 §:n 2 momentissa on ehdotettu säädettäväksi, että ”[...] ellei eläimen omistajaa tai pitäjää tavoiteta, tieto eläimen talteenotosta tulee julkaista talteenottoaikan internetsivuilla tai muulla sopivalla tavalla. [...]”. Ehdotetussa säännöksestä eikä liioin sen perusteluista käy ilmi, millaisista tiedoista on kyse. Henkilötietoja ei lähtökohtaisesti tulisi julkaista avoimessa verkossa ilman lain nimenomaista säännöstä taikka ilman sen henkilön suostumusta, jonka henkilötiedosta on kysymys.

B. 78 § Teurastamojen kameravalvonta

Ehdotetun lain 78 §:n 4 momentissa on ehdotettu säädettäväksi, että ”[...] tallenteita voidaan käyttää teurastushenkilöstön kouluttamiseen.”. Ehdotetussa säännöksessä eikä liioin sen perusteluista käy ilmi, minkä tahojen koulutuksesta on kyse. Epäselväksi jää, onko tarkoituksena sallia tallenteiden käyttö vain sen teurastamon henkilöstön koulutukseen, jonka palveluksessa kyseinen teurastushenkilökunta on vai yleisesti minkä tahansa teurastushenkilöstön koulutukseen. Ensimmäisenä mainittu vaihtoehto lienee tarkoituksenmukaisin. Huomioon olisi niin ikään syytä ottaa yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (759/2004) 5 luku.

Ehdotetun säännöksen perusteluissa viitataan henkilötietolakiin (523/1999). Kuten aiemmin on jo todettu, henkilötietojen käsittelyä koskeva lainsäädäntökehikko on kuitenkin muuttumassa. Uuden yleisen tietosuoja-asetuksen soveltaminen alkaa 25.5.2018, jolloin henkilötietolain (523/1999) soveltaminen puolestaan lakkaa. Näin ollen ehdotetun säädöksen perusteluissa olisi viitattava tietosuoja-asetukseen henkilötietolain sijasta.

C. 110 § Rekistereiden pitäminen

Ehdotetun lain 110 §:ssä on ehdotettu säädettäväksi, että ”Elintarviketurvallisuusvirasto pitää tässä luvussa tarkoitettuja rekistereitä. Muilla valvontaviranomaisilla on oikeus käyttää ja velvollisuus päivittää rekisteritietoja säädettyjen tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa. Kukin valvontaviranomainen vastaa rekisteriin tallettamiensa tietojen virheettömyydestä ja tallettamisen ja käytön laillisuudesta omien tehtäviensä hoidossa.” Epäselväksi kuitenkin jää, käsitelläänkö luvussa tarkoitetuissa rekistereissä henkilötietoja. Mikäli kyllä, tietosuoja-asetuksen luonnolliselle henkilölle takaamat oikeudet ja vapaudet on otettava huomioon.

Tietosuoja-asetusta sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn, joka on osittain tai kokonaan

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihe	Sähköposti ja kotisivut
PL 800	Ratapihantie 9	029 56 66700	tietosuoja@om.fi
00521 Helsinki	6. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00–11:00 & 13:00–15:00 pe 9:00–11:00	

automaattista, sekä sellaisten henkilötietojen käsittelyyn muussa kuin automaattisessa muodossa, jotka muodostavat rekisterin osan tai joiden on tarkoitus muodostaa rekisterin osa. **Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisterinpitäjä vastaa henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta toiminnassaan.** Tietosuoja-asetuksen 5(1)(d) artiklan mukaan henkilötietojen on oltava täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä; on toteutettava kaikki mahdolliset kohtuulliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että käsittelyn tarkoituksiin nähden epätarkat ja virheelliset henkilötiedot poistetaan tai oikaistaan viipymättä ("täsmällisyys"). Tietosuoja-asetuksen 16 artiklan mukaan rekisteröidyillä on oikeus vaatia, että rekisterinpitäjä oikaisee ilman aiheetonta viivytystä rekisteröityä koskevat epätarkat ja virheelliset henkilötiedot. Ottaen huomioon tarkoitukset, joihin tietoja käsiteltiin, rekisteröidyillä on oikeus saada puutteelliset henkilötiedot täydennettyä, muun muassa toimittamalla lisäselvitys.

Ehdotetulla lain 110 §:llä ei voida kaventaa rekisteröidylle tietosuoja-asetuksessa turvattuja oikeuksia. Epäselväksi säännöksen sanamuodon perusteella jää, tarkoitetaanko kunkin valvontaviranomaisen vastuulla tiedon virheettömyydestä esimerkiksi vastuuta suhteessa rekisterinpitäjänä toimivaan Elintarviketurvallisuusvirastoon vai olisiko tarkoitus, että kukin valvontaviranomainen vastaisi tiedon virheettömyydestä myös suhteessa rekisteröityihin.

Rekisteröityä tulee tietosuoja-asetuksen 12 artiklan mukaan informoida siitä, miten hänen henkilötietojaan käsitellään ja myös siitä, miten hän voi käyttää oikeuksiaan kyseessä olevien henkilötietojen käsittelyyn liittyen.

Lisätietoja saatte tarvittaessa puhelimitse allekirjoittaneelta esittelijältä, numerosta 029 56 66722.

Tietosuojavaltuutettu

Reijo Aarnio

Ylitarkastaja

Laura Varjokari

Tietosuojavaltuutetun toimivalta

Henkilötietolain (523/1999) 38 §:n 1 momentin mukaan tietosuojavaltuutettu antaa henkilötietojen käsittelyä koskevaa ohjausta ja neuvontaa sekä valvoo henkilötietojen käsittelyä tämän lain tavoitteiden toteuttamiseksi ja käyttää päätösvaltaa siten kuin tässä laissa säädetään.

Henkilötietolain 40 §:n 1 momentin mukaan tietosuojavaltuutetun on edistettävä hyvää tietojenkäsittelytapaa sekä ohjein ja neuvoin pyrittävä siihen, ettei lainvastaista menettelyä jatketa tai uusita. Tarvittaessa tietosuojavaltuutetun on saatettava asia tietosuojalautakunnan päätettäväksi taikka ilmoitettava syyteeseen panoa varten.

Henkilötietolain 40 §:n 2 momentin mukaan tietosuojavaltuutetun on ratkaistava asia, jonka rekisteröity on saattanut 28 ja 29 §:n nojalla hänen käsiteltäväkseen. Tietosuojavaltuutettu voi antaa rekisterinpitäjälle määräyksen rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteuttamisesta tai tiedon korjaamisesta.

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 800	Ratapihantie 9	029 56 66700	tietosuoja@om.fi
00521 Helsinki	6. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00–11:00 & 13:00–15:00	pe 9:00–11:00